

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Het is een mooi moment, deze overstapdienst. Je zou het een soort rite-de passage kunnen noemen. We spreken over de overgang van kindernevendienst naar de tienergespreksgroep en tegelijk beseffen we dat er zoveel meer meekomt in deze nieuwe levensfase. Dat er zoveel grotere dingen veranderen. De kinderen gaan naar de middelbare school en zullen vanaf nu steeds meer zelf de dingen gaan ontdekken. Als ouders volg je hen meer op afstand, ben je afhankelijk van de verhalen die zij thuis vertellen, omdat er nog maar weinig direct contact zal zijn met school of zelfs met vrienden van je kind. Er is steeds meer dat zich afspeelt buiten het gezichtsveld van de ouders en buiten de controle van de ouders, wanneer een kind naar het voortgezet onderwijs gaat.

Ook ten aanzien van de kerkelijke betrokkenheid zien we dat het anders wordt als kinderen naar de middelbare school gaan. We hopen natuurlijk dat de kinderen de overstap maken van de kindernevendienst naar de tienergespreksgroep, maar dat lukt lang niet altijd. De drempel om naar de kerk te komen wordt steeds groter en als ouders voelt het steeds minder vanzelfsprekend om je kinderen daartoe te verplichten. Elke ouder maakt daar ook eigen keuzes is. Maar ik denk dat ik wel kan zeggen dat het voor veel ouders van tieners zoeken is wat een goede invulling is van de zondag. En laat nou net de lezing volgens het oecumenisch leesrooster voor vandaag de tekst over de Sabbat voorschrijven.

Opvallend in het verhaal over de sabbat is dat het niet gaat om de regel zoals de oudere generatie die vroeger meekreeg, maar juist om de vrije interpretatie van die regel. Ga niet te wettisch om met de sabbatsrust, want besef dat de sabbat er voor de mens is en niet de mens voor de sabbat.

Wij hoeven ons dus niet af te vragen hoe wij de zondagsrust moeten respecteren, of hoe wij onze tieners kunnen leren om die zondagsrust te respecteren. De vraagstelling moet net omgekeerd zijn. Op welke manier kunnen wij de zondag zo doorbrengen met hen, dat die zondag hén goed doet.

Nico ter Linden begint zijn uitleg over de sabbatsheiliging als volgt:

Leeft een mens om te werken, of werkt een mens om te leven?

Wie alleen leeft om te werken is onvrij. Wie geen slaaf wil zijn of het niet wil worden, doet er goed aan van tijd tot tijd afstand te nemen van zijn werk en zijn vrijheid te vieren. Daarvoor heeft Israël de sabbat gekregen. Een mens moet van ophouden weten, en dat is dan ook precies wat het woord sabbat betekent. Eigenlijk is het een geschenk.

In de 10 geboden uit Deuteronomium 5 klinkt het sabbatsgebod zo: Neem de sabbat in acht, zoals de Heer uw God u heeft geboden: het is een heilige dag. Zes dagen lang kunt u werken en al uw arbeid verrichten, maar de zevende dag is een rustdag, die gewijd is aan de Heer, uw God: dan mag u niet werken. Dat geldt voor u, voor uw zonen en dochters, voor uw slaven en slavinnen, voor uw runderen, uw ezels en al uw andere dieren en ook voor de vreemdelingen die bij u in de stad wonen: want uw slaaf en slavin moeten evengoed rusten als u. Bedenk dat u zelf slaaf was in Egypte.

Bijzonder he? We kunnen het bijna niet anders horen, dan als de regel die zegt wat er niet mag op zondag, maar waar het om gaat is juist dat er even niks hoeft op zondag.

En ik kan me goed voorstellen dat voor iemand die elke dag van de week in een net pak achter een computer zit, de ultieme vrijheid erin bestaat om juist lekker te bewegen in makkelijke kleren.

Een vrouwelijk collega deelde pas de observatie dat toen zij op zondagochtend onderweg naar de kerk bijna niemand tegenkomt op straat. De enigen die ze wel ziet zijn wielrenners die alleen of in groepjes voorbij razen. Daar waar de zondagochtend voor veel gezinnen het enige moment is dat ze in alle rust bij elkaar kunnen zijn, een moment dat ze moeilijk kunnen opofferen om naar de kerk te gaan, daar geeft het wielrennen deze, voornamelijk mannen, toch zo'n kick dat ze zelfs het gezinsmoment ervoor opgaven.

Ik wil die wielrenners niet veroordelen. Zij beantwoorden met het fietsen aan een behoefte om even alles los te laten. In het gejaagde leven dat velen van hen zullen leiden gebeurt zoveel in hun hoofd en zoveel op schermen voor hun ogen. Hoe bevrijdend is het dan om je verstand op nul te zetten en door de bossen in deze omgeving te razen. Ze laten niemand voor zich werken, ze vervuilen niets. Het enige wat ik me afvraag is wat ze ermee opbouwen, behalve hun eigen rust en hun eigen lichaam. Is het niet erg individualistisch?

Wat dat betreft is de ontmoeting die wij op zondagmorgen hebben in de kerk wel bijzonder. Ook wij proberen ons te bevrijden van het werk en van onze zorgen. We proberen even helemaal in het nu te zijn. Maar we zijn ook samen en we bidden en collecteren voor noodsituaties in de wereld. We lezen verhalen van lang geleden over mensen en over God en zodoende proberen wij inspiratie op te doen.

Maar voldoet deze vorm aan de behoefte die we hebben? En ik zou deze vraag met name willen stellen aan de ouders met kinderen in de tienerleeftijd, omdat ik weet dat de vanzelfsprekendheid van naar de kerk gaan dan veel minder wordt. Blijkbaar sluit de viering op zondagmorgen niet precies aan bij de behoefte van de ouders, veertigers en vijftigers, en misschien nog wel minder bij tieners en twintigers.

Daarom zou ik vandaag graag deze vraag willen meegeven om over na te denken: Op welke manier zou de zondag jou bevrijding kunnen geven. Waar wil je van bevrijd worden? En aan u als betrokken ouderen zou ik willen vragen: Op welke manier zouden wij onze tieners iets kunnen meegeven van bevrijding?

Nergens in de bijbel staat dat je op zondag of op de sabbat naar de kerk of naar de synagoge moet gaan. Er staat dat je de rustdag moet houden, dat je even moet stoppen met werken en dat deze rustdag gewijd is aan God, de bevrijder. Misschien zijn er wel andere manieren om de dag te wijden aan God. Misschien moeten we veel meer de verantwoordelijkheid met elkaar delen om het geloof door te geven, in plaats van op zondag altijd de dominees het verhaal laten vertellen.

Wat dat betreft is het stuk dat we uit Deuteronomium lezen een mooi voorbeeld van hoe je een bijeenkomst kan wijden aan Gods bevrijding.

Wanneer Mozes zijn volk de opdracht geeft om na de oogst van de eerstelingen naar de tempel te gaan, dan vraagt hij drie dingen van hen:

- 1) zij moeten de eerste oogst in manden brengen naar de tempel
- 2) zij moeten het verhaal vertellen over hoe God hen bevrijd heeft uit Egypte
- 3) zij moeten een feestmaal aanrichten en dit delen met familieleden, levieten en vreemdelingen.

Prachtig om te zien hoe dienst aan God, omzien naar elkaar en dienst aan de wereld hier bijeen komen. En in dit geval gaat het niet om een woorddienst waarin aan deze drie aspecten aandacht wordt besteed, maar komt het echte leven de tempel in: de oogst komt binnen, de vader van het gezin vertelt en een feestmaal wordt gegeven voor allen die in de buurt zijn.

Misschien moeten we wel iets meer van het echte leven in de kerk brengen, echt samen eten en luisteren naar elkaars verhalen. En misschien moeten we soms ook iets meer van ons geloof een plek geven in ons gewone leven. Delen wat ons beweegt en motiveert met kinderen en mensen die soms zomaar op ons pad komen.

Ik hoop dat wij als gemeente dáár onze schouders onder kunnen zetten: samen zoeken naar waardevolle ontmoetingen waarin jongeren en ouderen elkaar kunnen inspireren, sporen aanwijzen van God in ons midden en zijn liefde tastbaar maken in deze wereld. Amen